

ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ В УКРАЇНІ

С. В. Палиця, МАУП

У статті розглянуто проблеми інноваційної діяльності в Україні.

На даному етапі інноваційна діяльність в Україні не відповідає сучасним вимогам, не забезпечує нормальне функціонування вітчизняного виробництва, подолання незбалансованості між його окремими сегментами та елементами, що були орієнтовані на обслуговування потреб колишнього загальносоюзного комплексу.

Незадовільне подолання науково-технічної, технологічної відсталості окремих галузей матеріального виробництва, їх ресурсо- та енергоємного витратного характеру, прискорення розвитку наукоємких і високотехнологічних галузей та виробництв, здатних забезпечити попит внутрішнього ринку, поліпшити експертний потенціал.

Недостатньо забезпечується конкурентоспроможність вітчизняного виробництва та входження його до системи світових господарських зв'язків як рівноправного партнера.

Відсутність в Україні чіткої і послідовної інноваційної політики як невід'ємної складової загального економічного розвитку можна пояснити двома припущеннями: невисоким рівнем демократичних перетворень та відсутністю у країні певних умов, що здатні стимулювати інноваційну діяльність.

На інноваційну діяльність та її результати впливають різні фактори, які за своїм характером поділяються на основні та розвинуті. Основні фактори — це географічне положення країни, кліматичні умови, природні ресурси, некваліфікована робоча сила, фінансові ресурси. Вони не потребують ніяких зусиль для їх створення, або для цього необхідні невеликі капіталовкладення. За їх допомогою можна отримати конкурентні переваги, але вони не стійкі і не можуть триматися тривалий час.

Розвинуті фактори — це інфраструктура (загальна, промислова і ринкова), науковий потенціал, система загальної та спеціальної освіти, висококваліфіковані кадри. За їх допомогою можна отримати стійкі конкурентні переваги більш високо-

го рівня (наукоємне виробництво, нові матеріали та джерела енергії, високі технології).

Розвинуті фактори поділяють на загальні та спеціалізовані. Загальні — це транспортна сітка держави, фінансова система, система загальної освіти, кваліфікована робоча сила. Спеціалізовані фактори — це кадри з вузькою спеціалізацією, інфраструктура специфічних типів (спеціалізовані науково-дослідні організації, нафтові, вугільні термінали, продуктопроводи).

Міцна основа для активної інноваційної діяльності та досягнення стійких конкурентних переваг на ринку може бути створена тільки при використанні спеціалізованих факторів, тому що загальні фактори допомагають вирішувати обмежене коло питань у сфері інновацій.

Зростаючі вимоги до якості факторів призводять до того, що одноразових капітальних вкладень стає недостатньо для отримання чуттєвих і стабільних результатів від інновацій. Крім того, наявні фактори постійно знецінюються. Урядове фінансування частіше зосереджено на створенні основних і загальних факторів. Вкладення в дослідницьку діяльність загального характеру важливі, оскільки вони створюють можливості для оновлення обладнання. Прямого ж ефекту для пошуків інновацій не буде, якщо результати загальних досліджень не передати приватним фірмам, які їх розвиватимуть для практичного використання. Повільність функціонування державних структур, їх нездатність швидко реагувати на зміни нових напрямів у розвитку науки та техніки з урахуванням потреб конкретних галузей зумовлюють низьку ефективність зусиль уряду, спрямованих на створення розвинутих та спеціалізованих факторів, якщо тільки ці зусилля не спрямовані на конкретні компанії та галузі.

Фірма краще знають, які фактори і умови їм необхідні для успіху в конкурентній боротьбі, тому помітна участь приватного сектора у ство-

ренні розвинутих та спеціалізованих факторів. Продуктивність — основний критерій, що визначає рівень життя у країні, а зростання продуктивності тісно пов'язане з постійним удосконаленням техніки і технології. А це неможливо без активізації інноваційної діяльності, яка скоріше впроваджується на маленьких фірмах, ніж на великих. Необхідна урядова підтримка підприємництва та малого бізнесу. Це створить конкурентне середовище та забезпечить розвиток інноваційної діяльності.

Найкращі результати від інноваційної діяльності досягаються тоді, коли фірми і галузі інвестують кошти у розвиток загальних і спеціалізованих факторів, а уряд — у розвиток основних факторів, тобто за умови тісного співробітництва державного та приватного секторів в їх фінансуванні.

Для проведення успішної інноваційної політики необхідно створити відповідні умови зовнішнього та внутрішнього характеру.

Зовнішні умови полягають у розробці та реалізації цілеспрямованої державної інноваційної стратегії, яка повинна містити:

- визначення основних цілей і пріоритетів державної інноваційної стратегії (тобто пріоритетних галузей, в яких необхідно передусім стимулювати інноваційні процеси), а також визначення типу інновацій, якому надається перевага: технічний або технологічний;

- розроблення правового, технологічного і фінансового забезпечення інновацій і впровадження їх у виробництво (максимальне скорочення шляху від відкриття до впровадження інновацій, правильний розподіл наявних коштів);

- посилення фундаментальних наукових досліджень, які є основним базисом державної інноваційної політики.

Основне завдання державної інноваційної стратегії полягає у підтримці в усіх галузях суспільства постійного і цілеспрямованого самооновлення та гнучкості. Один із заходів, необхідних для створення на підприємстві внутрішніх умов, які б сприяли його піднесенню в сфері інноваційної діяльності, — необхідність всіляко заохочувати персонал підприємства (від головних спеціалістів до простих працівників) до активнішої участі в інноваційній діяльності підприємства. Ці заохочення можуть носити як моральний, так і матеріальний характер, механізм їх дії повинен бути зафіксований у відповідному положенні. Кошти на ці цілі повинні відрядуватись із прибутку у спеціально створений для цього фонд.

Економічний добробут країни залежить не тільки від наявності в ній виробничих факторів, а й від їх тех-

нічного рівня та ефективності використання. Для цього необхідно створити об'єктивні передумови: сприятливі соціальне економічні умови, відповідні виробничі відносини, правову базу та ін., що дасть змогу широко використовувати досягнення науки та техніки. Також необхідний дійовий механізм створення факторів, який більше потрібний для активізації інноваційної діяльності фірм, ніж наявність у державі тих чи інших факторів, необхідних для цієї діяльності.

При створенні необхідних для інноваційної діяльності факторів у кожній країні формується певний механізм, що складається з таких елементів: державні та приватні навчальні заклади, програми професійно-технічного навчання, дослідницькі інститути, організації, інфраструктура та ін.

Створювати та вдосконалювати одразу всі типи і різновиди факторів неможливо. Особливу увагу треба приділяти несприятливим факторам. Наявність в економіці деяких несприятливих факторів може спричинити активізацію інноваційної діяльності з метою усунення їх негативного впливу.

Вплив несприятливих для розвитку економіки факторів можна нейтралізувати з допомогою інновацій. Наявність несприятливих факторів є орієнтиром для інноваційної діяльності фірм. Несприятливий стан фірми за основними факторами змушує їх використовувати фактори більш високого порядку. І навпаки, їх велика кількість діє заспокоїливо і не стимулює до використання нових технологій. Конкурентні ж нестійкі, як і зростання ефективності. Для спонукання фірми до активних дій необхідне певне сполучення несприятливих факторів.

Функцію управління інноваціями виконує ринок, але роль держави тут теж досить вагома. Державні установи будь-якого, посилити та послабити вплив окремих факторів на інноваційну діяльність фірм.

Фактори, що можуть впливати на інновації, діють на всіх рівнях управління: державному, регіональному, на рівні підприємств. Виходячи з цього розподілу факторів, формують практичні механізми регулювання інноваційної діяльності.

Уряд повинен висунути стратегічну ціль інноваційної політики — досягнення високої продуктивності, тому що вона є основою національного процвітання. Роль уряду полягає у здатності за допомогою відповідної політики використовувати наявні у країні природні фактори конкурентоспроможності, створювати фактори більш високого порядку та нейтралізувати чи компенсувати вплив несприятливих факторів. Роль держави повинна полягати в тому, щоб підштовхувати вітчизняну про-

мисловість та спонукати її до розвитку, а не пропонувати допомогу, що дасть змогу промисловості спокійно функціонувати на застарілих технічних принципах. Основна функція держави в реалізації економічної та інноваційної політики — мобілізувати та ефективно використовувати національні ресурси.

Література:

1. Гриюк Е. О. Про створення сприятливих умов для піднесення інноваційної діяльності в Україні //

Сучасна інноваційно-промислова політика України: інвестиційні пріоритети та інфраструктура. — Чернівці: Рута, 1999. — Т. I. — С. 204—207.

2. Кондрашов О. М., Пашута М. Т. Стан та ефективність інноваційної діяльності в промисловості України. — К.: Наук, світ, 2001. — 51 с.

3. Осыка А. П. Экономические и организационно-правовые проблемы инновационной деятельности/ НАН Украины. Ин-т економіко-правових дослід. — Донецьк, 1999. — 367 с.

Новини

ВІКТОР ПИНЗЕНИК: ПЕРШОЧЕРГОВИМИ ЗАВДАННЯМИ УРЯДУ Є ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАБІЛЬНОСТІ РОБОТИ БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ ТА ВАЛЮТНОГО РИНКУ

Першочерговими завданнями Уряду в умовах світової фінансової кризи є відновлення стабільної роботи банківського сектору і спокій на валютному ринку. Про це заявив Міністр фінансів Віктор Пинзеник під час наради, яка відбулася під головуванням Прем'єр-міністра Юлії Тимошенко за участю народних депутатів України – представників промислового виробництва та підприємництва.

Віктор Пинзеник зазначив, що Уряд готовий взяти позику в Світового банку і Міжнародного валютного фонду для корпоративного сектору економіки, що дасть можливість відновити спокій на валютному ринку, здійснити реструктуризацію банківського сектору і спрямувати значну частину фінансових ресурсів на капіталізацію українських банків, які сконцентрують фінансові потоки,

насамперед, у тих галузях, що найбільше формують бюджет.

Міністр фінансів сказав, що в Державному бюджеті на 2009 рік Уряд має закласти інструменти, які дозволять провести капіталізацію державних банків, насамперед, "Ощадбанку" та "Укрексімбанку", а також Державної іпотечної установи.

"Унікальність нинішньої ситуації полягає в тому, що сьогодні ми всі зобов'язані підтримати економіку. Треба тягар окремих секторів економіки через різні інструменти політики перекласти на інші сектори. Це явище я б назвав "солідарною відповідальністю", – зауважив Міністр фінансів Віктор Пинзеник.

Управління у зв'язках із ЗМІ Секретаріату Кабінету Міністрів України

РЕЙТИНГ КИЄВА ЗНОВУ ПОНИЗИЛИ

Міжнародне рейтингове агентство Fitch Ratings знизило довгострокові рейтинги Києва в іноземній і національній валюті з рівня "BB-" (BB мінус) до "B+".

Про це йдеться в повідомленні Fitch, повідомляє агентство "Уніан".

Короткостроковий рейтинг Києва в іноземній валюті підтверджений на рівні "B". Прогноз за довгостроковими рейтингами залишений як "негативний". Ця рейтингова дія поширюється на облигації міста в обігу.

Крім того, Fitch змінило прогноз щодо рейтингів українських міст Одеси і Харкова із "стабільного" на "негативний".

Також агентство підтвердило довгострокові рейтинги Одеси і Хар-

кова в іноземній і національній валюті на рівні "B+" і короткострокові рейтинги в іноземній валюті на рівні "B".

У повідомленні вказується, що ця рейтингова дія сталася внаслідок зниження довгострокових рейтингів дефолту емітента (РДЕ) України в іноземній і національній валюті з рівня "BB-" (BB мінус) до "B+" у зв'язку з істотним ризиком фінансової кризи, що дедалі зростає в Україні, включаючи значне зниження курсу національної валюти, напруженість у банківській системі та істотні збитки для реального сектора економіки країни.

За суверенними довгостроковими РДЕ збережено прогноз "негативний".
"Економічна правда"